

Sygn. akt III C 1068/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi, III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Dominika Wilijewicz

Protokolant: sekr. sąd. Michał Zimnowodzki

po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2016 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. D.**

przeciwko **Z. G.**

o uznanie czynności za bezskuteczną

1) uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda K. D. umowę darowizny spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) z dnia 20 kwietnia 2015 r. na rzecz Z. G., zawartą w formie aktu notarialnego rep. A nr (...) przed Notariuszem P. C. w zakresie udziału 1/2 przypadającego E. S. w celu zaspokojenia części wierzytelności wynikającej z wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi z dnia 19 lipca 2010 r. sygn. akt XIII Gc 350/10;

2) zasądza od Z. G. na rzecz K. D. kwotę 3.967 zł (trzy tysiące dziewięćset sześćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.417 zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 października 2015 roku powód K. D. wystąpił przeciwko pozwanej Z. G. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowy darowizny z dnia 20 kwietnia 2015 roku, mocą której jego dłużnik E. S. wraz z małżonką K. S. darowali pozwanej spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w Ł. przy ulicy (...), w celu zaspokojenia części wierzytelności powoda w kwocie 31.000 złotych. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu K. D. wskazał, że dłużnik E. S. darował na rzecz wnuczki Z. G. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w Ł. przy ulicy (...), w trakcie toczącego się postępowania egzekucyjnego. W ocenie powoda powyższa nieruchomość stanowiła jedyny składnik majątku dłużnika, z którego można byłoby prowadzić skutecznie egzekucję, jako że dotychczas podjęte czynności egzekucyjne nie przyniosły pożądanego skutku. Nadto powód wskazał, iż w wyniku darowania wskazanej powyżej nieruchomości, dłużnik pozbył się jedynego wartościowego składnika majątku, a tym samym znacznie pogłębił swój stan niewypłacalności. Powód podniósł również, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

(pozew, k. 2-4)

Postanowieniem z dnia 19 listopada 2015 roku Sąd zabezpieczył roszczenie powoda poprzez ustanowienie zakazu zbywania i/lub obciążania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w Ł. przy ulicy (...), pozostającego w zasobie Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł. do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w niniejszej sprawie.

(postanowienie, k. 9)

W odpowiedzi na pozew z dnia 14 grudnia 2015 roku pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwana wskazała, iż dłużnik E. S. od dnia 11 grudnia 2007 roku pozostaje ze swoją małżonką K. S. w ustroju rozdzielności majątkowej, zaś o roszczeniu powoda względem E. S. orzeczono w dniu 19 lipca 2010 roku, a zatem po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej. Nadto pozwana podniosła, iż pomimo przeprowadzonego względem dłużnika postępowania o wyjawienie majątku, wierzyciel nie przeprowadził egzekucji ze spółdzielczego własnościowego prawa do przedmiotowego lokalu mieszkalnego, mimo że miał taką możliwość. Nadto, w ocenie pozwanej, dłużnik E. S. posiada inne składniki majątkowe, wystarczające do zaspokojenia wierzyciela, z których mogłaby być prowadzona egzekucja.

(odpowiedź na pozew, k. 13-17)

Pismem procesowym z dnia 29 grudnia 2015 roku powód zmodyfikował żądanie pozwu w ten sposób, że wniósł o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowy darowizny z dnia 20 kwietnia 2015 roku, mocą której jego dłużnik E. S. i jego małżonka K. S. darowali pozwanej spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w Ł. przy ulicy (...), w celu zaspokojenia części wierzytelności powoda w kwocie 31.000 złotych – w zakresie udziału w wysokości 1/2 przypadającego dłużnikowi E. S. po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej. Nadto powód podtrzymał swoje żądania w zakresie zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

(pismo z dn.29.12.2015 r., k. 26-27)

Na rozprawie w dniu 2 lutego 2016 roku powód poparł powództwo, zaś pozwana nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie.

(protokół rozprawy z dn. 2.02.2016 r., k. 36)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Aktem notarialnym z dnia 11 grudnia 2007 roku, sporządzonym w Kancelarii Notarialnej w Ł. przed notariuszem P. C., zarejestrowanym w Repertorium A nr (...), małżonkowie K. i E. S. zawarli umowę o ustanowienie rozdzielności majątkowej.

(akt notarialny, k. 20-20 odw)

Wyrokiem zaocznym z dnia 19 lipca 2010 roku, wydanym przez Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygnaturze akt XIII GC 350/10, Sąd zasądził od E. S. na rzecz K. D. kwotę 26.952,03 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 30.952,03 złotych od dnia 5 września 2007 roku oraz od kwoty 5.865 złotych od dnia 13 marca 2009 roku (pkt 1a) a także kwotę 3.758 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 1b). Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2011 roku, wydanym przez Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygnaturze akt XIII GC 350/10, Sąd utrzymał w całości w mocy wyrok zaoczny z dnia 19 lipca 2010 roku. W dniu 21 stycznia 2011 roku Sąd nadał klauzulę wykonalności wyrokowi zaocznemu z dnia 19 lipca 2010 roku w zakresie punktu 1a, zaś w dniu 14 listopada 2011 roku – w zakresie punktu 1b.

(tytuł wykonawczy, k. 3 akt Km 431/11)

W dniu 10 lutego 2011 roku powód K. D. złożył u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi M. K. wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko E. S. na podstawie powyżej opisanego tytułu wykonawczego.

(wniosek o wszczęcie egzekucji, k. 1-1 odw akt Km 431/11)

Pismem z dnia 16 lutego 2011 roku, doręczonym dłużnikowi w dniu 24 lutego 2011 roku, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi M. K. zawiadomił dłużnika E. S. o wszczęciu postępowania egzekucyjnego na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 19 lipca 2010 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt XIII GC 350/11, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 21 stycznia 2011 roku.

(zawiadomienie o wszczęciu egzekucji, k. 8 akt Km 431/11)

Na dzień 20 października 2014 roku zadłużenie E. S. w stosunku do powoda wynosiło 29.890,41 złotych, w tym odsetki – 3.073,38 złotych.

(karta rozliczeniowa, akta Km 431/11)

W dniu 20 kwietnia 2015 roku w Kancelarii Notarialnej w Ł., przed notariuszem P. C., sporządzona została umowa darowizny Repertorium A nr (...), na mocy której dłużnik E. S. i jego żona K. S. darowali wnuczce Z. G. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...), usytuowanego na czwartym piętrze budynku wielomieszkaniowego położonego w Ł. przy ulicy (...), składającego się z trzech pokoi, kuchni, łazienki, w.c. oraz przedpokoju o ogólnej powierzchni użytkowej 52,97 m². Wartość darowizny strony określiły w umowie na kwotę 150.000 złotych. Nadto strony ustaliły, że darczyńcy zachowują prawo do zamieszkiwania w przedmiotowym lokalu do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz w tym okresie będą ponosić koszty jego eksploatacji.

(umowa darowizny, k. 30-34)

Pismem z dnia 10 sierpnia 2015 roku K. D. wystąpił o dokonanie zajęcia prawa przysługującego dłużnikowi E. S. do żądania podziału majątku wspólnego małżonków S..

(pismo, k. 140 akt Km 431/11)

Pismem z dnia 24 września 2015 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi M. K. powiadomił pełnomocnika powoda, iż w odpowiedzi na wystosowane przez niego zapytanie do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł. uzyskał informację, iż małżonkowie E. i K. S. darowali spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w Ł. przy ulicy (...) swojej wnuczce Z. G..

(pismo informacyjne, k.152 akt Km 431/11)

Darowane przez małżonków E. i K. S. w dniu 20 kwietnia 2015 roku spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w Ł. przy ulicy (...), miało stanowić prezent urodzinowy dla wnuczki małżonków Z. G.. Pozwana dwa lata temu powróciła do Polski z Kanady, w chwili obecnej kontynuuje naukę w Polsce. Od października 2014 roku pozwana wynajmuje od znajomych mieszkanie usytuowane w tym samym bloku, w którym mieszkają jej dziadkowie. Pomimo nabycia spółdzielczego własnościowego prawa do przedmiotowego lokalu mieszkalnego, pozwana do chwili obecnej nie przeprowadziła się do lokalu. Lokal nadal zamieszkiwany jest przez małżonków E. i K. S..

(zeznania pozwanej, e-protokół z dnia 2 lutego 2016 roku, 00:30:34 i nast. w zw. z 00:03:02 i nast.; zeznania świadka E. S., e-protokół z dnia 2 lutego 2016 roku, 00:12:59 i nast.)

Oprócz spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...), dłużnik E. S. jest właścicielem ogrodu działkowego o powierzchni 405 m². Na działce znajduje się budynek murowany

podpiwniczony, szklarnia oraz duża liczba nasadzeń. Ogród działkowy jest zadbane – o jego należyty stan troszczy się K. S..

(decyzja, k. 21; zeznania świadka E. S., e-protokół z dnia 2 lutego 2016 roku, 00:12:59 i nast.; zeznania pozwanej, e-protokół z dnia 2 lutego 2016 roku, 00:30:34)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów mając na względzie, iż prawdziwości przedmiotowych dokumentów nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, jak również nie zachodziły żadne wątpliwości co do ich autentyczności. W szczególności, co należy uwypuklić, pozwana nie kwestionowała faktu zawarcia umowy darowizny z dnia 20 kwietnia 2015 roku, Rep. A nr (...). Sąd odwołał się także do akt postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi M. K., sygn. akt Km 431/11.

Ustalenia Sądu zostały oparte również na zeznaniach pozwanej Z. G. oraz zeznaniach powoda K. D., którym Sąd dał wiarę w całości z uwagi na to, że w pełni korespondują one ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym oraz poczynionymi przez Sąd ustaleniami. Ponadto większa część istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności została przyjęta jako okoliczności bezsporne.

Sąd oparł się również na zeznaniach świadka E. S., którym dał wiarę w przeważającej części. W tym miejscu zaznaczyć jednak należy, iż Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka w zakresie, w jakim twierdzi, że decyzję o podarowaniu wnuczce prawa do spółdzielczego własnościowego lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w Ł. przy ulicy (...), podjął wspólnie z małżonką K. S. kilka lat temu i nie miał na celu pokrzywdzenia wierzycieli. Sąd zważył, iż pozwana uzyskała pełnoletniość w dniu 20 kwietnia 2014 roku, zaś od października 2014 roku zamieszkuje w tym samym bloku co małżonkowie S.. W ocenie Sądu, nie zachodziły żadne okoliczności uniemożliwiające darowanie pozwanej przedmiotowego lokalu mieszkalnego we wcześniejszym okresie. Nadto Sąd miał na względzie, iż pozwana, pomimo darowania jej przedmiotowego lokalu mieszkalnego, do chwili obecnej się do niego nie wprowadziła, zaś dłużnik E. S. wraz ze swoją małżonką do chwili obecnej zamieszkują w lokalu, który podarowali swojej wnuczce.

Dokonując powyższej oceny materiału dowodowego, Sąd uwzględnił, iż ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, zgodnie z którymi sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Ustalenia faktyczne w oparciu o tak ocenione dowody nie mogą wykazywać błędów tak faktycznych tzn. nie mogą być sprzeczne z treścią dowodów, jak i logicznych (błędności rozumowania i wnioskowania).

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie w całości.

Podstawę prawną żądania powoda stanowi przepis art. 527 § 1 k.c., zgodnie z którym gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 527 § 3 k.c.).

Powód skorzystał więc z tzw. akcji (skargi) pauliańskiej. Celem tej instytucji jest ochrona interesów wierzyciela na wypadek niełojalnego (nieuczciwego) postępowania dłużnika, który z pokrzywdzeniem wierzyciela wyzbywa się składników swego majątku na rzecz osoby trzeciej lub majątek ten obciąża, zaciągając kolejne zobowiązania i w ten sposób stwarza lub pogłębia stan swojej niewypłacalności. Konstrukcja ochrony pauliańskiej oparta jest na

instytucji względnej bezskuteczności czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z osobą trzecią z pokrzywdzeniem wierzyciela. Ochrona ta polega na możliwości zaskarżenia przez wierzyciela krzywdzącej go czynności prawnej celem uznania tej czynności za bezskuteczną względem niego. W razie uwzględnienia tego żądania przez sąd wierzyciel uzyskuje możliwość dochodzenia zaspokojenia od osoby trzeciej, będącej stroną czynności prawnej uznanej za bezskuteczną wobec skarżącego, z ograniczeniem do przedmiotów majątkowych, które wskutek zaskarżonej czynności wyszły z majątku dłużnika lub do niego nie weszły. Zapadły wyrok uwzględniający powództwo oparte na skardze pauliańskiej, ma charakter konstytutywny i wywołuje skutki *ex tunc*, a zaskarżona umowa w stosunku wierzyciela traktowana jest tak, jakby w ogóle nie była zawarta. Uznanie umowy za bezskuteczną jedynie wobec powoda oznacza, że umowa ta pozostaje ważna i nadal wywołuje zamierzone przez jej strony skutki prawne w takim zakresie, w jakim można to pogodzić z realizacją roszczeń wierzyciela.

Skuteczność żądania uznania czynności za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela jest uwarunkowana spełnieniem wskazanych w art. 527 k.c. przesłanek, tak obiektywnych, jak i subiektywnych. Analizując przepis art. 527 k.c. stwierdzić należy, że przesłankami skargi pauliańskiej są: 1) pokrzywdzenie wierzyciela, jeżeli skutkiem czynności prawnej dłużnika osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, 2) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, a także 3) wiedza lub niezachowanie należytej staranności przy możliwości dowiedzenia się przez osobę trzecią o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, przy czym wymienione przesłanki muszą być spełnione łącznie.

Stosownie do rozkładu ciężaru dowodu w procesie określonego art. 6 k.c. ciężar udowodnienia przesłanek z art. 527 k.c. z zastrzeżeniem domniemań z art. 528 k.c. i 529 k.c. ciążył na wierzycielu – powodzie. Stosownie zaś do treści 531 § 1 k.c. uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową.

Powyższe przesłanki zostaną kolejno zanalizowane, przy uwzględnieniu okoliczności niniejszej sprawy.

Ad 1) Pierwszą przesłanką skargi pauliańskiej, określoną w przepisie art. 527 § 1 k.c. jest dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową oraz doszło do pokrzywdzenia wierzyciela. Istotnym przy tym warunkiem dochodzenia ochrony na podstawie art. 527 § 1 k.c. było wykazanie przez powoda posiadania wobec dłużnika E. S. wierzytelności realnej i skonkretyzowanej, a nie hipotetycznej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003 r., sygn. III CKN 355/01, LEX nr 359441). Istnienie tej wierzytelności należało ocenić zarówno w chwili dokonywania zaskarżonej skargą pauliańską czynności prawnej, to jest w dniu 20 kwietnia 2015 roku jak też w chwili wytoczenia powództwa na podstawie art. 527 § 1 k.c., tj. w niniejszym przypadku w dniu 30 października 2015 roku.

W niniejszej sprawie czynnością prawną, na skutek której pozwana Z. G. uzyskała korzyść majątkową był akt darowizny spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w Ł. przy ulicy (...), o wartości 150.000 złotych, który to akt darowizny został dokonany przez dłużnika E. S. i jego małżonkę K. S. w dniu 20 kwietnia 2015 roku.

Zgodnie z art. 527 § 2 k.c. czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. W judykaturze przyjmuje się, że niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. oznacza taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi (wyrok SN z dnia 24 stycznia 2000 roku, sygn. akt III CKN 554/98, Lex nr 52736). Tym samym uwypuklić należy, że akcję pauliańską uzasadnia każde powiększenie niewypłacalności, bez względu na jego rozmiar. W konsekwencji, dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu także i wtedy, gdy co prawda wierzyciel może uzyskać zaspokojenie z pozostałego majątku dłużnika, ale dopiero z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka.

Transponując powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż nie budzi najmniejszych wątpliwości, że dłużnik powoda E. S. był podmiotem niewypłacalnym w chwili wystąpienia z pozwem i stan ten

utrzymywał się przez cały okres trwania postępowania. Dłużnik E. S. nie wywiązuje się bowiem z zobowiązań finansowych, a co więcej – posiada znaczne zadłużenie nie tylko wobec powoda, ale także w stosunku do szeregu innych wierzycieli. Sąd miał również na względzie, iż korzyść majątkowa pozwanej została wymienionym aktem darowizny dostatecznie określona i zindywidualizowana. Jak ustalono, przedmiotowe spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego stanowiło jedyny wartościowy składnik majątku dłużnika, z którego powód mógł zaspokoić swoje roszczenie. Tym samym w ocenie Sądu, darowizna doprowadziła do pokrzywdzenia powoda, jako wierzyciela, albowiem jej skutkiem powód nie uzyskał zaspokojenia swoich wierzytelności, które były skonkretyzowane w chwili dokonania czynności, co wynika z prawomocnego nakazu zapłaty. W przypadku skierowania egzekucji do przedmiotowego składnika majątku dłużnika E. S. powód mógłby z łatwością wyegzekwować swoją należność, znacznie wcześniej, albowiem porównując wartość darowanego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego z wartością zobowiązania wynikającego z przedmiotowego wyroku, wystarczającym do zaspokojenia roszczeń było skierowanie egzekucji tylko do darowanego składnika majątkowego. W tym miejscu należy podkreślić, iż w ocenie Sądu dla oceny przesłanki pokrzywdzenia istotne jest to, czy stan niewypłacalności dłużnika powstał lub pogłębił się wskutek zaskarżonej czynności, czy nie. Kwestia zaś, czy wierzyciel w rzeczywistości zaspokoi się z tego składnika, który wyszedł z majątku dłużnika, pozostaje poza zakresem oceny przesłanki pokrzywdzenia.

Ad 2) Dla uznania czynności prawnej za bezskuteczną wystarczające jest ustalenie, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania czynności prawnej, przy czym zamiar pokrzywdzenia wierzyciela i zła wiara dłużnika nie jest konieczna dla objęcia wierzyciela ochroną na podstawie art. 527 k.c. Do przyjęcia świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, o którą chodzi w art. 527 § 1 k.c. wystarczy zatem, by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Świadomość pokrzywdzenia nie musi dotyczyć osoby konkretnego wierzyciela; wystarczy świadomość pokrzywdzenia wierzycieli w ogóle. Może ona dotyczyć np. innego wierzyciela niż wierzyciel, który żąda uznania czynności za bezskuteczną (por. np. wyrok SA w Gdańsku z dnia 10 stycznia 1995 roku, sygn. akt I ACr 1014/94, opubl. w OSA z 1995 roku, z. 2, poz. 6).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie dłużnik E. S. niewątpliwie działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, albowiem nie sposób uznać, by nie wiedział w chwili dokonywania darowizny o ciężących na nim wymagalnych zobowiązaniach wobec powoda. Co więcej – dłużnik wprost przyznał, że wiedział o toczących się w stosunku do niego postępowaniach egzekucyjnych.

Z przepisu art. 527 § 2 k.c. wynika, że musi istnieć związek przyczynowy pomiędzy niewypłacalnością dłużnika, a dokonaną przez niego czynnością prawną z osobą trzecią. Dokonana przez E. S. czynność darowizny, istotnie krzywdzi powoda, jako wierzyciela, który w dacie wniesienia pozwu nie uzyskał zaspokojenia wierzytelności. Tym samym uznać należy, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy darowizną uczynioną przez dłużnika na rzecz Z. G. a stanem niewypłacalności wobec powoda. Niewątpliwie w niniejszym przypadku, przedmiotowa darowizna dokonana przez E. S. na rzecz pozwanej, spowodowała uszczuplenie majątku dłużnika, który nie uzyskał żadnego ekwiwalentu i niewątpliwie stał się niewypłacalny w stopniu wyższym, niż przed darowizną. Jednocześnie gdyby nie wyżej wymieniona darowizna na rzecz pozwanej powód mógłby skierować egzekucję bezpośrednio do przedmiotowego składnika majątku i uzyskać zaspokojenie. Fakt posiadania przez dłużnika innej nieruchomości nie dyskwalifikuje zatem zasadności powództwa. Jak to bowiem zostało już wskazane, o istnieniu pokrzywdzenia i faktu niewypłacalności dłużnika można mówić, gdy porównanie wartości prawa i wysokości niespłaconych na dzień wystąpienia powództwem z art. 527 k.c. wierzytelności przysługujących przeciwko dłużnikowi z wartością jego majątku prowadzi do wniosku o niemożności, utrudnieniu lub odwleczeniu zaspokojenia się powoda.

Ad 3.) Kolejną przesłanką zasadności wystąpienia ze skargą pauliańską jest, by osoba trzecia wiedziała (lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć) o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Wskazuje się przy tym, że udzielenie ochrony wierzycielowi kosztem osoby trzeciej znajduje swe uzasadnienie w nagannej postawie osoby trzeciej. Osoba trzecia o świadomości dłużnika bowiem wiedziała lub mogła się dowiedzieć. Jednak jednocześnie wskazuje się, że stopień naganności postawy osoby trzeciej, usprawiedliwiający zaskarżenie, jest bardzo niski. Osoba trzecia nie musi nawet podejmować jakichkolwiek działań w kierunku pokrzywdzenia wierzyciela, nie musi porozumiewać się z dłużnikiem. Naganna postawa osoby trzeciej, powodująca

przejęcie przez nią odpowiedzialności sprowadza się więc do tego, że znając charakter czynności, zdecydowała się na jej dokonanie. Dodatkowo opiera się na przekonaniu, że uczciwa osoba w obrocie, wiedząc o możliwym skutku czynności prawnej, nie powinna jej zawierać.

Ponieważ udowodnienie, że osoba trzecia wiedziała o tym, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli – lub, że przy dołożeniu należytej staranności mogła się dowiedzieć - w praktyce jest bardzo trudne, ustawodawca w przepisie art. 527 § 3 k.c. ustanowił domniemanie, działające na korzyść wierzyciela występującego ze skargą pauliańską. Zgodnie z powołanym powyżej przepisem jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Domniemanie prawne przewidziane w tym przepisie może być zastosowane, gdy stosunek bliskości istniał w chwili dokonywania czynności prawnej (postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 23 lutego 2012 r., sygn. akt I Acz 356/12, LEX nr 1120019). Pojęcie „osoba bliska” obejmuje osoby połączone węzłami rodzinnymi lub podobnymi do rodzinnych, a cechującymi się więzią emocjonalną pozytywną, której istnienie ustawodawca uwzględnia przez przyznanie „osobie bliskiej” pewnych uprawnień szczególnych, uzasadniających przyjęcie, że jedna z nich jest w posiadaniu informacji o aktualnej sytuacji majątkowej drugiej. W takim przypadku ciężar obalenia domniemanie wiedzy o zobowiązaniach małżonka, ciąży na pozwanej, wobec której powód skierował powództwo o uznanie czynności za bezskuteczną.

W tym miejscu należy podkreślić, iż zgodnie z art. 528 k.c. jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Przepis tym samym wyłącza przesłankę złej wiary po stronie pozwanej, co oznacza, że wszelkie zarzuty pozwanej w przedmiocie braku wiedzy, co do sytuacji finansowej jej dziadka E. S. i istnienia wierzytelności wobec powoda, nie mają znaczenia dla uznania dokonania czynności za bezskuteczną w stosunku do niej.

W niniejszej sprawie powołany przepis art. 528 k.c. będzie miał zastosowanie, gdyż pozwana Z. G. weszła w posiadanie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w Ł. przy ulicy (...) w drodze aktu darowizny od E. i K. S., a tym samym niewątpliwie przedmiotowa czynność darowizny z dnia 20 kwietnia 2015 miała charakter bezpłatny. Pozwana jest osobą bliską dla dłużnika – jego wnuczką. Powód mógł zatem żądać ochrony także wtedy, gdy pozwana nie wiedziała i nie mogła przy zachowaniu należytej staranności dowiedzieć się o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia powoda. Z kolei pozwana nie mogła zasadnie bronić się, poprzez wykazanie, że nie wiedziała lub nie mogła wiedzieć o działaniu E. S. ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, gdyż nawet udowodnienie tej okoliczności, czego również nie wykazała, nie zwalniało jej od odpowiedzialności wobec powoda.

Pozwana mogła uwolnić się od odpowiedzialności na podstawie art. 533 k.c. który stanowi, że osoba trzecia, która uzyskała korzyść majątkową wskutek czynności dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika. Nie jest w postępowaniu sporne, że zobowiązanie E. S. wobec powoda, wynikające z przedmiotowego wyroku, na podstawie którego Komornik prowadzi egzekucję w sprawie Km 431/11, nie zostało do dnia zamknięcia rozprawy spłacone przez dłużnika. W ocenie Sądu pozwana zaś nie wskazała żadnych składników majątkowych dłużnika, z których wierzyciel mógłby się skutecznie zaspokoić w sposób pewny i wystarczający.

Mając na względzie powyższe, Sąd zważył, iż w realiach przedmiotowej sprawy spełnione zostały wszystkie przesłanki skargi pauliańskiej. Pozwana, pomimo wniesionych zarzutów, nie uwolniła się skutecznie od odpowiedzialności jako osoba trzecia (pozostająca w bliskim stosunku z dłużnikiem), która od dłużnika E. S. bezpłatnie uzyskała korzyść majątkową. Żądanie powoda zasługuje tym samym na uwzględnienie w całości, o czym orzeczono jak w punkcie 1. sentencji wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Wobec powyższego Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 3.967 złotych, na którą złożyła się opłata sądowa od pozwu w wysokości 1.550 złotych, a także kwota 2.400 złotych wynagrodzenia pełnomocnika procesowego ustalonego w oparciu o § 6 pkt 5 w zw. z § 2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) i opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych.